

Starjejšyny list

2014/3

wudaše: nazyma 2014/3
wudawař: Serbske šulske towaristwo z.t.

Postowe naměsto 2
02625 Budyšyn

tel.: 03591 550216/faks: 03591 550220
info@sorabischer-schulverein.de
www.sorabischer-schulverein.de

zagronitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa
tel.: 03591 550215

dolnoserbski pšełožk: H. Kutšankowa
fota: SŠT, K. Tlockowski

Lube starješe,

wjaselimy se wjelgin, až nabywa familija pšecej wušu gódnatu w našom žywjenju. To zacuwamy teke ako nosař sedym žišownjow z nězi 550 žišimi w Sakskej a Bramborskej. Wašu procu wó wšobocne kubłanje Wašych žiši se wjelgin wažymy. Toś tu zagronitosć ga Wam nichten njamóžo wótewześ, teke naše wótkubłarki nic. Móžomy Wam janó pókiwy a radu dawaś, aby Waše žiši tak jěsno ako móžno nawuknuli z drugimi žišimi, dorosćonymi a drugimi kulturami z respektom wobchadaś.

Waš pšíkład, lube starješe, se cesto wótbłyščujo w zażarżanju Wašych žiši: Písjaśelstwo, lubosc, píchylnosc, wětosć, wěru a nażeju njamóžomy sebje za žedne pjenjeze swěta kupiś a sím mjenjej sebje wunuzkaś. Toś te gódnaty móžomy pak nazgóniś, zacuwaś a dalej dawaś. Kak se procujomy, Wašym žišam w tom směrje drogu rownaś, zgónijośo w tom starjeşynem lisće.

Žycym Wam zajmnu nazymu z Wašymi žišimi

Waša

Ludmila Budarjowa
Ludmila Budarjowa
předsedarka Serbskego šulskego towaristwa z.t.

Wopśimješe:

Familiju zwónožijomy jano zgromadnje 1

Co myle starješe k temje familija 2

Lěšojski swěžeń - Swěžeń słodkich tutawow - „Mato Rizo“ 7

Spiw błudnikow 10

Swěžeń pśigotowaś - program se wumysliś - „Villa Kunterbunt“ 11

Familiju zwónožijomy jano zgromadnje

Wopšawdne pśjaśelstwo a starosćenje, lubosc a pśichylnosć, pósłeg a zwézanosc - wšykno to su gódnaty, kótarež njamóžom za žedne pjenjezy swěta kupiš. Take gódnaty za towarišnosć se wuknu w familiji. Wót nich jo naš zjawny cełk ŷwy.

Pórażona familija jo dalej za nejwécej luži žywjeński cil. Realita pak jo žinsa cesto hynakša. Familije stoje pód wjelikim šišcom, su pśiberajucy žywe z łamkami a financialnymi starosćami. Wjele familijow toś ten šišć a brach gódnosēna njewužarzyjo. A weto njadajo lužam póżedanje za pórażonym žywjenim a pórażonym pósłegom zazdaśim žednogo měra.

Notne su institucije njepósrědnie w bližy, rumy za familije, městna, żož namakaju radu a pśigrono: žiownje a šule, familialowe kublańskie srjejzišča, familialowe wótkublańskie a žywjeńskie pórażowarnje, domy za wótpocywanje a kury za mamy a nany, institucije žišeceje a młožinskeje pomocy, institucije za młode mamy ...

Familije se zaslužuju solidaritu, pócesēnje a zmócnjenje. Daś teke pjenjeze wobkněžju swět, familije njedaju se zapłašíś. Wóni zdźarzyju a pósrdniuju gódnaty, kótarež njamóžom za žedne pjenjeze swěta kupiš. A wóni su městna póżedanja – rowno teke w swojej złamności.

Co mykle starješje k temje familija

1. Wjele luži słuša k Wašej familiji?

Styri do jadnasčo wósobow.

K mójej familiji słušaju mój člowjek, mójej góleši a ja.

Wó tom pšašanju mógu se połniš njelicobne boki. Prědna myslicka, gaž jo grono wó „familiji”, słuša se wě člowjekoju a žowce. Mama, nan a góle – mógał groniš nejmjeńšy a weto nejcentralnejšy žélk, wokoło kótaregož se dalšne, wětše krejze pletu. Se wě, až słuša k familiji wěcej ako jano člowjek a góle. Kuždy ga ma starješje, bratšy a sotšy, stareju strješje, šoty, wujki atd. A naslědku myslim teke na našogo zwěrnegosa, kenž słuša mógał groniš teke do familije.

Wjele wěcej ako žaseš, z kótarymiž wobstoj stawny kontakt.

Do familije słušaju mama, nan a góleši (pěs lět a dwě lěsi). K tomu pśidu teke hyšći mója mama, sotša z člowjekom a třimi žišimi, sotšiny žišisyn, mój bratš, mójej pšichodnej starješej, mój swak ze žeńskeju a styrimi žišimi.

Pěs wósobow.

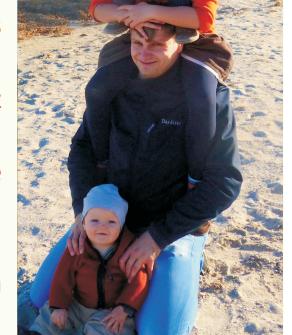
2. Co wóznamjenijo Wam familija?

Zepěra, orientacija, wócakowanje, radosć.

Akle wót togo casa, až som sama mama, jo familija za mnjo dostała wósebny wuznam w mójom žywjenju. Mój člowjek a mójej góleši su mójo žywjenje. Wóni gusluju mě kuždy žeń pósmejk na woblico, rownož až njejo kuždy žeń k smjašeu. Ale teke toś ten fakt, tak ja měním, słuša w familiji k tomu. Familija wóznamjenijo za mnjo zgromadnosć a my słušamy definitiwnje napšecej gromadu. Dokulaž jo mój člowjek ako električka wjele na montažy pó droze, stoj plan nas wobstaranje gólešowu kuždy tyžeń ku debaše.

Wšojadno, kótary krejz, lěc nejmjeńšy abo wjeliki krejz familije wóznamjenijo za mnjo pśedewšym gromadu žaržaś, sebje mjazsobnje pomagaś, wó derjeměše drugego se staraś a celo jadnorje how byś, gaž ši ten drugi trjeba.

Familija wóznamjenijo mě kradu wjele, stej to wutšobna a wěsta zgromadnosć a zepěra, kótarejž how pšecej stjej.

Familija jo za mnjo kupka luži, kótaruž (raz wécej, raz mjenjej, ale pšecej) lubujoš. Pšežywijoš pšawidłownje cas z nimi a žaržyš kontakt k nim, nic jano pší wéstych góžbach. W šéžkich situacijach se mjazsobnje pódpěrujoš a w tužycy a žałowanju wopokažoš sebje sobucuše. Teke w ceļo praktiskich pšašanjach wšednego dnja se mjazsobnje pomožoš. Njemuſy to na kuždy pad swójžba w pôpšawnem zmysle byś. K familiji słuſatej teke kradu dobrej pšiaſela.

Familija jo krejz wósobow, kótarež se mjazsobnje pódpěruju, na kótarychž móžoš se spuščaś, kótarymž móžoš dowériš a źož móžoš se slédk šégnuś.

3. Kótaru pomoc dostanjošo w krejzu familije a zwenka njeje? Dajo mjazsobnú pódpěru we jsy?

W familiji dostawam pódpěru pší wobstaranju žísi a pší wuměňje nazgónjenjow.

Žíšownja zacynijo pší nas južo zeger 17.00. Žélam poľno ako písťajona w zjawnej służbje na dwěma dnjo-ma až do zeger 18.00. To jo za nas pšecej zasej

wupominanje. Za doglédowanje našeu gólešowu mamy janu hyšći mójego nana a móju pšíchodnu mamu. Mója mama jo južo wumrěla a mój pšíchodny nan lažy w starcowni a trjeba našu pomoc. Mój nan žěla w změnach, tak až móžo jano kuždej dwa tyženja za žíšimi glědaś. W drugem tyženju wopytajo mója pšíchodna mama sebje tak zarědowaś, až móžo pó žísi dojš. Bóžko to pšecej njejzo, dokulaž ma wóna dla mlogich swójskich terminow lědba cas za swóje žíšiži. To jo wjelgin škóda, pšeto wóna ga jo jadnučka starka našich žísi. Za to pak jo mój nan ším wécej angažerowany a wósebnje naš wjeliki se kradu wjaseli, gaž starki z nim se wupórajo na wulět a gaž smějo pla starkego pšenocowaś. Som wjelgin wjasoła, až se mój nan tak derje z mójim synom rozmějo a až ma naš gólc z tym hyšći dalšnu lubowanu orientacisku wósobu mimo starjejšemu w bliskości.

Mimo togo aby pšegnawała, com swojej familiji raz wjeliku chwalbu wugroniš. Pomoc a pódpěru pší wobstaranju naju góleša njeby mógała se lěpjey žycyš. Z čłowjekom sebje mjazsobnje nadawki žélimej. A jolic napšawdu raz hynac njejzo, mógu z pódpěru sotšy, mamy a teke starkeje licyš! Aby mógała mjazsobnú pomoc we jsy pósłużowaś, za to jo naju žowka hyšći pšemałka. W susedstwje ale wižim, kak žísi wótpołdnja gromaže grajkau. Z tym zbywa starjejšyma cas za domacne žělo atd. Som wjasoła, až mamy w susedstwje někotare młode familije ze žíšimi, z kótarymiž móžo naju žowka w pšíchože se zepšíjašeliš.

Dóstawam kuždy cas pódpéru a pomoc, gaž dajo problemy.

Pódpéramy se mjazy sobu a jaden písłuchajo drugemu. Gaž jo na pís. něchten trébny za žíši, jo pšecej něchten na městnje. Teke mjazsobne glědanje za domom jo garantěrowane.

Mój člowjek ma napinajuce pówolanje a stare starjejše ako teke písowjzbne njebydle w Chóšebuzu a wokolinje. Togodla dostawam mało pomocy.

4. Eksistēruju familialowe krejze we jsy abo we wósaže?

Familijowe krejze we wósaże abo teke wuměna mjazy młodymi familijami zda se mě mjenjej intensiwna. Rownož až dajo how wjele młodych familijow we jsy, zmakajoš lědba někogo na pŕechójzowanju ze žísecym wózykom. Snaž zalažjo to teke na tom, až naša gmejna doněnta njeje zamóglá zjawne grajkaniščo natwariš. To by pó mójom měnjenju pŕinosowało k atraktiviše jsy a snaž teke k žywšej wuměnje mjazy młodymi familijami. Pón ga zmakajoš raz togo abo tamnego a wulicuoš se chylku z nim. Něnto jo to tak, až ma kuždy sam swojo suwadło a swóju hympawu w gumnje. To jo teke w pórědku, ale někak jo škoda, až wěcej zgromadnosći njenastanjo.

W zmysle organizērowanych gremijow mě njejo nic znate.

Familijowe krejze eksistēruju w cerkwinej wósaże. Tam ale mało casa dla wěcej njechójzim.

5. Móžošo familiju a žělo „pód jaden klobyk” dostaš? Kótare šežkosći mašo písí tom? Kótare změny by byli za to notne?

Jo a ně – dobre by byli fleksibelnejše case za wobstaranje žíši.

Se myslim, až maš ako mama, kótaraž co zrazom dobre a spokojece žělo zwenka „domacnego a wótkublańskego žěla” wugbaś, pšecej špatnu wědobnosć. Mě se žo tak, aby na jadnom boce na kuždy pad rada wěcej casa za swóju žowku měła. Na drugem boce pak ma mój člowjek wěcej gózby, se wó žowku staraś a z tym teke móžnosć, wuzčejšy zwisk k njej natwariš a nadawki we wótkublaniu pŕewzeš. To jo někak teke spokojecy model, kenž ma swoje lěpšyny. Njestawnych žělowych casow dla jo familialowy management wótergi spagat, śim wěcej pak wažyš sebje pó mójom zacušu ten zgromadny cas, kótaryž maš.

Jo, mě se pórázijo na kuždycki part, familiju a žělo pód jaden klobyk dostaš.

Pórázijo se mě to jano pó žélach. Jaden ze starjejšeu žěla zwenka. Procujomej se wó želny žělowy cas. Casowy síšc a špatna wědobnosć stajatej swójske wótkublanye do pŕašanja. By sebje wěcej rozměša zboka žělodawarja, wěcej casa a wěžuce pŕedpisma k rědowanju žělowego casa písí žělnem pŕistajenju resp. písí zastaranju małych žíši žycyla (na pís. pójdzęjšy zachopjeńk žěla).

6. Kak intensiwna jo wuměna mjazy młodymi familijami? Jo wóna pomocniwa pśi wótkubłanju, pśi medicinskich pšašanjach, we wśednem żywjenju?

Lěpjej by było generacie pśesegajucy.

Wuměna na pólú wótkubłanja wótměwa se w mójom wobswěse skerzej w krejzu pśiašelow, kótarež njestoje na kuždy pad w direktnem zwisku z kontaktami we jsy. Pśiašelsta, kenž wobstöße hyšći ze šulskego casa abo teke rozgrona ze šešenicami a šeškami atd., kótarež maju žísi w pódobnem starstwie, su žrědla mijazsobneje wuměny wó wótkubłanju, małych a wětšych starosćach ze žísimi a se wě teke želenja wjasołych powěscow. Na medicinskem pólú, wósebnje pśi temje ščepjenje a na pś. teke pro a kontra šulska medicina a homeopatija, by sebje žycyła wěcej informacie. Pśi temje ščepjenje som se pitšku w interneše informěrowała, naslědku pak som se spušćiła na radu žíšeceje gójcówki. Zajmowało by mě ale teke póló homeopatiye w kombinaci ze šulskeju medicinu – bóžko pak mě doněnta brachujo pšawy pśistup k tomu.

Wuměna jo kradu intensiwna a pomocnica we wjele wěcach, lěc wśedny žen, strowje atd.

Wuměna z pśiašelami, znatymi a starjejšimi ze žišownje jo kradu intensiwna. Wóna jo na ten part pomocniwa, až mózoš sebje informacie wó žywidłach a gójadłach wuměnja a až pókiwy wó pórucenjach za lichy cas dostonjoš. Teke nazgónjenje, až druge žísi se tejerownosći raz rozgóriju, se tak abo znak wuwijaju, pomaga emocije wóttwarjaś. Na drugem boce pak wubužijo pśewjele informacijow teke njewěstość.

Wuměna jo kradu intensiwna we wšych wobłukach, kenž žísi pótřefiju. Ale teke temy ako strowje, wśedny žen, dowol atd. słušaju k tomu.

7. Žycyło sebje wěcej pomocy, kaku a wót kogo?

Za nas ako familija by rědnje było, gaby wótwórjeńske case w žišowni fleksibelnejše byli a žinsajnemu pówolańskemu żywjenju se pśiměrili. Wót nas žělobjerjeczych wocakuju pšecej wěcej fleksibelności, ale te dane wobstojnosći to pšecej njedopuszciyu. Wótwórjeński cas až do zeger 18.30 by nama planowanje wólały. Howac smej kradu wjasołej dla togo, až smej za naju

góleši Kita-městno w našej bliskosći dostałej. Naju góleši chójzitej wjelgin rad do žišownje a se wjaselitej, gaž „smějotej” hyś. To jo naslēdku teke zaslužba wótkubłarkow, kótarež se kuždy źeň z lubosću wó naju góleši staraju.

Ně, hyšci wécej pódþery njetrjebam.

„Centralizowane” informacie wó pórucenjach za lichy cas a pósřednjenje mjazy starjejšimi Kita-kupki (na p. na starjejšynej zgromažinje) za pswjeżenje zgromadnych aktiwitow ako na p. plěwański kurs, by dobre byli.

Jo, wósebnje wót clownka a wót starych starjejšych žycym sebje wécej pódþery pší wobstaranju źiši a pší wulětach z nimi.

8. Kótare gódnuty a normy cośo Wašym źišam dalej dawaś?

Spšawnosć, fairness, radosć a žekownosć.

Wósebnje pší wuwišu socialneje kompetence jo nama źišownja wjelika pomoc. Jo mě to pší wótkublanju teke kradu wažne, až naju gólešowu wuwiują strowe sebjewědobnje a grajucy nowe wěcy wuknu. Com swoje źiši w jich wuwišu pódþerowaś a spêchowaś, ale nic psepmoinaś a žeden wugbašowy ſišč natwariš. Źiši trjebaju lichy cas za grajkanje a teke za gnilenje. Wóni njetrjebaju pseplanowany terminowy kalendař ako my doroscone. W našej wugbašowej towarišnosći změju se hyšci jěsno dosć šežko. Źišetstwo deje pšedewšym spóžywaś.

Gódnuty a normy – wusokej a wažnej słowje na kóncu. By sebje žycią, a tak wopytajomej naju wótkublanje teke wusmériš, až nawuknjo naju žowka, kak mózoš sebje-wědobnje swóju drogu hyś a swoje cile do statka stajiš, pší tom pak pšecej pšistojny, pomocniwy a pšijazny byś. A to nejwažnejše: Nikula pódþeru familije njezabyś a dowěru do bjetowanja njezgubi!

Swójim źišam com sobu na drogu daś, až familija, wšojadno pší kakich problemach, nuzach a tšachach, gromadu żaržy a až jo zgromadne žywjenje wnej wažne a rědne.

Wěrnostiwosć, samostatnosć, respekt pšed drugimi, dožaržanje pšawidłow (ně groni stop, biš njejo dowolone – na žeden part), dypkownosć, žiwanje na pórěd, cystosć, wjelikomyslnosć.

Spšawnosć, spuščobnosć, kšutosć, empatiju, žiwanje na drugego, pšijaznosć, tolerancu a wótworjonosć za swět, sebjewědobnje; zamóžnosć sebje pózdzej swójske měnjenje wutwóriš a swójske stojnišço zastupowaś móc.

Lěšojski swěžen - Swěžen słodkich tutawow

W žišowni swěšíš – to jo wjelicnje! Žíši se wjasele, starjejše raži pšiglědujú abo samo sobu gótuju. Dajo ga wjele wěcow, kótarež se z wjaselim a kreativnoscu za taki swěžen pšigótuju.

Pši jadnom swěženju w lěše pak stoe wótkubłarki a teke někotare starjejše z jadnym se smjejucym a jadnym płakucym wokom na dwórje žišowne. Jo ga pšíšeł cas rozžognowanja. Pšedšulske žíši kšé hyś nowu drogu a se wjasele na šulu. Tak rozžognujoš se ako wótkubłarka ze žíšimi a starjejšimi, kótarež sy směla dľujcki cas pšewózowaš. Rowno te prědne lěta góleša ga su kradu zapšimujuce, dokulaž nikula wěcej njewižiš, kótare póstupy žíši w tych lětach gótuju.

W casu w žišowni, wósebnje pak w slědnem lěše, se žíši pšigótuju na zastup do šule. W „pšedšuli” nazgóniju a nawuknu žíši wjele wěcow, z kótarymiž se na šulu pšigótuju, na pš. wumólowanje, žělanje z linealom a wołojnikom, formowanje, póznawanie barwow a rozdželow a grajucy „wulicyš” małte matematiske nadawki. Pogibowanje a sport maju rowno tak ako baslenje a lipanje wažne městno w žywjenju a žišowni. Na wulětach nazgóniju žíši wjele nowego a nadejdu a rozdželných wokolnoscach wjele zajmnegó.

Z radoscu glědaju žíši na cas, kenž laži pšed nimi a my glědamy slědk na wšen ten cas w žišowni.

Pšicyna za swěženje: na lěšojskem swěženju abo na swěženju słodkich tutawow pšiwobrošijomy se wěcam, z kótarymiž su se žíši w žišowni zaběrali abo kótarež su se ako tema wuzwólili. Bajki graju pšecej rozsudnu rolu a cesto se wóni teke zapšimjeju do programu na swěženju słodkich tutawow.

Tak teke na swěženju słodkich tutawow w žišowni „Mato Rizo” a w žišowni „Villa Kunterbunt”.

Žo jo jan ten sedymi lutk?

Na dwórje žišownje „Mato Rizo” se kněžy 04.07.2014 wjasoły ruš. Chtož tam nimo že, se myslí: „Och, tam ga swěše zawěscé zasej swěžen.” Jo, a kaki swěžen! Jo to kuždolětny swěžen słodkich tutawow, nejwažnejejšy swěžen za pšedšulske žíši kubłanišča.

Južo pěš tyženjow do swěženja su žíši a wótkubłarki se pšemyslowali, kótara tema

drje to lětosa bužo. Na jadnej gromaéjo se zrožila ideja, aby mógali bajku „Sněženka a sedym lutkow” nazwucowaś. Ale cakajšo, wokognuše – lutki? My ga njejsmy kupka lutkow. My smy tola błudniki! A tak smy bajce skóra gronili: „Sněženka a sedym błudnikow.” Pótom su ideje se kopili a kuždy jo k tomu pśinosował. Smy program zestajili, teksty žišam wótpowiedzjacy napisali a kostimy wupytali. Na to smy juž mógali z probami zachopiš. Teke wše wětše a mjenje organizatoriske nadawki smy rozdželiли. Lěc jo šlo wó program, grilowanje, pśigótowanje bufeta, dekoraciju – wšykno ga jo musało byś derje rozmyslowane, aby to był rědny swěžeń.

Ow, jano hyšči tyžer až do swěženja! Kak ten cas jan wuběga! Toś su wšykne wobželone w slědných dñjach do swěženja intensiwnje zwucowali program.

Wótergi smy se myslili: „Ojejko, zwónožijomy to wšykno pšawy cas?” Tam a zas ga su žíši hyšči měli šěžkosć z tekstrom a někotare rekwizity su tejerownosći hyšči fellowali. Teke jawišcowy wobraz jo hyšči musał se nagótowaś. A pón to: Žeň do swěženja smy dostali telefonat, až jo se stwórty błudnik tak zranił, až jo musał do

chórownje. To jo był złęk! Toś naš stwórty błudnik njejo mógał razka na programje razka na swěženju słodkich tutawow se wobželiś. To smy wšykne woblutowali. Pśiglédarje pak njejsu dali wěcej dļukjo na se cakaś. Z dypkom jo pak pón było wšykno gótowe a swěžeń jo mógał se zachopiš. Na dwórje žišownje „Mato Rizo” se kněžy ruš, kenž ale pómalem wuśichnjo. Lěc wjelike, lěc małke, lěc w bajkojtej drastwje abo jano wufajnowane, wšykne zgromażiſu se narske pśed „jawišćom”. Starjejše se wuwitaju a z muziku zachopijo se teke program.

Žiši graju fantastiski a su ceļo pši wěcy. Wšykno se ražijo! Młoge dorosćone se napšawdu žiwaju, kak derje žíši graju. Gjarže glēdaju starjejše na swoje žíši, kótarež se nad pšiklaskom wjasele. Rědne to myto za jich procu.

Pótom se starjejše pśedšulskich žíši wótkubłarkam lubje wužekuju. Wóni ga su jich žíši dļuicki cas pśewózowali a wjele fazow wuwiša su starjejše a wótkubłarki zgromadnje dožywili. Su nastali wuske zwiski a wšednje su se wuměnjali wó temach, kótarež su wobstaranje žíši daloko pśesegali.

Něnto pšízo dalšny wjerašk swěženja. Swětosne pśepowdaše słodkich tutawow

pśedšulskim źiśam. Gjarje źiśi tutawy a dobre žycenja pśiwzeju. Na drogu, kenž něnto snaź wěcej njebužo ceļo tak wobzwarownowa, ale kótaruž budu weto zmejstrowaś. Tam a how pokažo se pón tola por małych łdzow we wóycyma źiśi. Glědaju ga slědk na wjèle dožywjenjow w źiśowni, ale teke doprědka na napněty a wuknjenja bogaty cas.

Tak pómalem bywaju gósći głodne. Chtož se něnto měri na bufet, dožywijo lubosnje a na temu „bajka” wugótowany rum. Teke jadnotliwe jěze maju bajkojtu dekoraciju. Kuždy mózo sebje zesłošeś daś a se pótom w pśijaznej gromaże wó minjonych lětach w źiśowni rozgranaś.

Na pśedšulske źiśi pak caka hyšći dalšny wjerašk. Chtož co, smějo w źiśowni pśenocowaś. Napněta to wěc, tak ceļo mimo starjejých – wob noc w źiśowni jan o jadnym gněseńkom w ruce a pśipódla jan o pśijaśel ze źiśownje. Wótergi dej se wutrěś pór łdzow, ale skóra kužde góle wóstanjo a jo na druge zajtšo zasej dypkownje wuspane.

Zgromadne snědanje z wótkublarkami, starjejymi a źiśimi jo kronujuce zakóćcenje swěženia. Pši tom jo teke tšošku casa za priwatne nastupnosći a pótom zni: „Na, pór razow wšak se hyšći wižimy, pjerwjej až do šule pójzoš.” Rownož až se wócy źiśi pši tom swěše, jo weto na nich wižeś narskosc na šulu, teke gaž su měli rědny cas w źiśowni.

Něnto jo ten pórãozony swěžen doskóćnje mimo. Wón njebu se tak ražił, gaž njebu wšykne sobu pomagali, lěc starjejše abo wótkublarki, lěc pjenjezna abo

teke materielna pódpěra. Wšyknو jo se derje makało. Žék Wam, lube starjejše, pši pśigótowanju programa a bufeta, kótaryž sčo šcodrje podpěrowali. Žék teke wšym wótkublarkam źiśownje! Kupcyne žělo a wobstaranje źiśi ga jo se deňało mimo wšych organizatoriskich nadawkow dalej wjasć. Ze zasajženim wšyknych jo se swěžen tak derje ražił. Wutšobny žék!

Se wě, až našogo stwórtego bľudnika teke njejsmy zabyli. Z handyjom smy jomu pósřednili luby póstrow (krotki wideo) do chórownje. Pši zastupje do šule pak jo se našomu bľudnikoju zasej derje šlo a wón jo mógał rědne swěšíš.

Ja pak gronim mjaztym: „Až do chyle na pśiducy swěžen” – Waša Mila Nagorina.

Ow jo - my smy błudniki - spiw błudników w bajce: „Sněženka a sedym błudnikow” M. Nagorina

① Pójźco, my smy žěali.

Pójźco, pilne smy byli.
Pójźco, mamy kóńc žěla.
Pójźco, comy do doma.
Ow joo, my smy błudniki.
Ow joo, pšawe błudniki.
Ow joo, my smy tak pilne.
Ow joo, my smy lubosne.

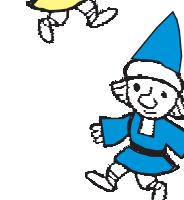
③ Pójźco, něnt do póstole.

Pójźco, my smy tak mucne.
Pójźco, musymy něnt spaś.
Pójźco, bužomy tek cowkotaś.

② Pójźso, comy do góle.

Pójźco, tam my žělamy.
Pójźco, drjewo rězomy.
Pójźco, pón smy tak glucne.
Pójźco, žomy do góry.
Pójźco, złoto trjebamy.
Pójźco, kamušk drogotny.
Pójźco, to my zběramy.
Ow joo, my smy błudniki.
Ow joo, pšawe błudniki.
Ow joo, my smy tak pilne.
Ow joo, (my smy) teke lubosne.

④ Glědajſo jo (tak) rědnje.
Zalubowanej stej.
Comy wše do groda.
Tam bužo ta swajźba.

⑤ Lubosć, to jo (tak) rědnje.
Lubosć, tam to wižimy.
Lubosć, daj se ned swěšíš.
Jippi – comy sobu pšíš.

Swěżeń pśigótowaś - program se wumysliš

Dłjuko pśed tym, až jo program „zdrjały za jawiščo“, dejmy južo zwonóžeś wjele małych a wětšich nadawkow. Musymy ideje zběraś, za źiśni wótpowědne role wupytaś, program zestajaś a kostimy nagótowaś. Wjele dnjow se minjo, na kótarychž małe žéle abo teke wšykno nagromadu grajucy „wuknjomy“. Tak zachopijomy južo tyżenje do togo wobšyrnje teksty, spiwy, wótběg programa, basleńki a dekoraciju planowaś - až mózomu skóńcje wšykno gjarze prezentērowaś. Cesto se źiwamy našym małym grajarjam, z kótarym wuměstwom se pśedstajiju. Starzejše a wótkublarki góruju sobu, aby to napšawdu był rědny swěżeń. Chtož w źisowni taki swěżeń dožywijo, groni cesto: „To pak jo było rědne!“

Teke w źisowni „Villa Kunterbunt“ se w lěšojskem casu intensiwnje pśigotujomy. Kužde lěto zběramy nowe ideje a zestajamy ze źišimi a teke za źiši rědne programy. Přez take zgromadne žělo nastanjo pisana wjelerakosc. Tak smy lětosa w našej źisowni „Cirkusowy swěżeń“ ze wšymi źišimi a „Swěżeń słodkich tutawow“ jano z pśedšulskeju kupku wówswěšili.

Na „Swěżenju słodkich tutawow“ graju starzejše našych pśedšulskich źiši wósebnu rolu. Wóni dostanu nadawk, w swojej familiji mały wurězk z jadneje bajki nazwucowaś a pózdzej pśedšulskim źišam a jich starzejšym pśedstajiś.

Měnim, až to jo wjelgin rědna a teke luštna ideja. Na woglěze su pón mjazy drugim Cerwjenawka a wjelk, te sedym kózletkow a „Kněz Sněženka“. Na kóncu zagraju wšykne gromaže bajku wó „Złotej gusy“. Tak pómalem se

napnětosć pla źiši a teke pla někotarych starzejšich minjo. Něnto ga pśedšulske źiši sami za se swěše. W toś tej gromaže se graše pótom wósebnje derje rázijo. Wšykne su rozluštowané a z radoscu pší wěcy.

Pó grašu dostanu wše gjarde pśedšulske źiši swóje słodke tutawy. Z kradu gnujucymi słowami pšiwo-brošijo se wjednica źisownje pótom starzejšym a źišam.

Wót graša su źiši něnto głodne. Jich starzejše su se starali wó bufet a toś mógu wšykne se zesłożeś daś.

Starzejše a wótkublarki sejže hyšći dļukoj gromaže pší rozgronje wó wjele wěcach. Za wótkublarki jo to

pšecej rědny a zrazom teke tužny swěšeń. Rědny, dokulaž wěže, až su „swóje“ žísi derje na šulu pšigótowali a tužne, dokulaž su jim „jich“ žísi - ako jo Manuela Drinkmannowa mě groniła - k wutšobje zrosli. Žedne lěta ga su je wobstarali a wótwardowali a jich wuwiše a póstupy wót lěta k lětoju wobglědowali. Něnto pak muse se rozžognowaš. Žíšownju spuščiju mjaztym južo wjelike žísi, kótarež su narske na pšíducy wótrězk žísetstwa.

Toś su teke how slědne dny w žíšowni swětosnje zakójcone. Za te wjelike ga se lěbda hyšći zaběra namakajo, wóni kšě měš „nowe tapety“ a dalšne wupominanja. Rownož až wótkublarki se teke wjasele na „zasejwiženje“, su žísi weto „žíšowniskim crjejam“ malsnje wurosli. Někotare drje tam a zas hyšći do žíšownje woglědaju, ale slědk do kublanišća wěcej njekšě. Wšykne su se wobjadne: „Šula gótujo wjasele.“ Na gluku jo to na zachopjeňku pšecej tak.

Mila Nagorina

Cirkus we „Villa Kunterbunt“

Dnja 16. junija 2014 smy swěšili we Witaj-žíšowni „Villa Kunterbunt“ „circusowy swěšeń“. Wokoło 120 starjejšich, starych starjejšich a pšijašelow jo było pšíbytnych. Z napněším su cakali na góžinski program, kótaryž su žowća, gólcyc a wótkublarki južo dľujko pšigótowali.

Pó zamaršěrowanju su žísi z nowonazwucowanym spiwom „My witamy lubje“ a wjednica (na tom dnju cirkusowa direktorka) Manuela Drinkmannowa gósći wuwitali w serbskej rěcy. Wjele živých zwěrjetow, ako elefant, kamel, rubjažne kócky, lawy, tigry, nałpy, myški, ale teke swinje, kóniki, krowy, pcołki a druge, jo se pšež manežu štapało, lětało a łazyło. Pózdzej su pšíšli mócne kjarle, akrobaty na powrzu, baleriny, guslowarje, wobguslowarje wužow a rejowarki.

W pšestawkach su wótkublarki publikum rozwjaselili z luštnymi pšídankami. Clown Ilona jo pšiglědowarje pšecej zasej animěrowała, aby sobu gótowali.

Pšíklask na kóćcu programa jo pšemóžecy był. Starki Lüdtke jo nam gronił: „Ich habe durch meine 4 Kinder viel erlebt, aber so ein schönes Programm von Kindern habe ich noch nicht gesehen“. Wjele familijow jo było zagórjete a jo wuchwalilo naše ideje.

Skokański grod, kólaso gluki a žwy kóni, na kótaremž zajmowane žísi su mógali rejtowaš, su wudopołnili to luštne wótpołdnjo. Jo dało jěšnice w šěstowem mantlu a samopjacony mazańc. Rażone to zarědowanje za wšyknych.

Manuela Drinkmannowa, wjednica

